

La llengua

Bernat López

Estudis de Comunicació
(Universitat Rovira i Virgili)

En aquest capítol s'analitzen les dades d'oferta i consum de mitjans en català durant el bienni 2007-2008, que confirmen les tendències de la dècada. Així, el català predomina amb força a l'àmbit local i comarcal i té una presència consolidada tant a la ràdio generalista com a Internet. Per contra, la salut de la llengua catalana és pitjor a la televisió, a la premsa diària i encara més precària en l'àmbit del cinema, la música i els videojocs.

La proporció entre castellà i català en els diaris s'ha mantingut força estable en el període 2005-2008, tot i l'increment en el nombre total de capçaleres

1. Introducció

L'objectiu d'aquest capítol és analitzar la presència o l'ús del català en els mitjans de comunicació de Catalunya atenent a criteris quantitatius (no pas de model de llengua)¹ i posant l'accent en l'evolució d'aquesta presència els últims anys. És a dir, el treball que presentem estudia el grau de normalització de la llengua pròpia en el sistema mediàtic català. Per motius relacionats amb l'abast territorial d'aquest informe, però també d'accessibilitat i dispersió de les dades, deixem de banda els altres territoris de parla catalana.

A l'hora de quantificar la presència de la llengua catalana als mitjans de comunicació cal tenir en compte les dades d'oferta (nombre de capçaleres de premsa, nombre d'emissores), però també les de difusió, consum o audiència (nombre d'exemplars, quota de pantalla, etc.), ja que una presència majoritària del català en la primera no té per què correspondre's amb un consum predominant de continguts en aquesta llengua,² per bé que és d'esperar que les dades d'oferta i demanda tendeixin a coincidir. Una dificultat metodològica per a aquesta recerca ve donada pel fet que molts mitjans difonen alhora continguts en català i en castellà, però resulta tècnicament inviable, amb els mitjans disponibles, quantificar les proporcions de cada llengua en una anàlisi macro. Per això, hem optat per la polarització en dues categories: mitjans o continguts majoritàriament/totalment en català i majoritàriament/totalment en castellà.

Les fonts d'informació que hem utilitzat han estat, sobretot, els organismes de mesura d'audiències o consums mediàtics: l'Oficina de Justificació de la Difusió (OJD), l'Estudi General de Mitjans (EGM) i el Baròmetre de la Comunicació i la Cultura (en endavant, el Baròmetre). En aquest últim cas hem tancat les sèries de dades a desembre de 2008. També hem recorregut a informació sobre aquests estudis però proporcionada per la Generalitat de Catalunya en els seus informes de política lingüística o d'estadístiques culturals, tot i que en aquest cas l'inconvenient és l'antiguitat relativa de les xifres. Amb relació a les fonts d'informació, cal remarcar i agrair la feina voluntarista de quantificació d'ús del català a Internet que porta a terme el col·lectiu sense ànim de lucre WICCAC.³

2. Premsa

2.1. Premsa diària

L'any 2008 només 10 dels 36 diaris que es difonien a Catalunya estaven redactats majoritàriament o del tot en català. La proporció entre castellà i català en aquesta oferta s'ha mantingut força estable en el període 2005-2008, tot i l'increment en el nombre total de capçaleres, que ha pujat de 28 a 36 sobretot a causa de l'auge de la premsa gratuïta. De fet, la proporció de diaris en català ha millorat lleugerament, en passar d'un 25% a prop d'un 28% en aquest interval. Per calibrar adequadament aquesta dada, però, cal tenir en compte que 8 dels 10 diaris publicats en català són d'abast local/comarcal, mentre que dels 26 editats en castellà

1. Sobre aquesta qüestió, vegeu el capítol "L'evolució de la qualitat lingüística dels mitjans" de la segona part d'aquest mateix informe.

2. Pot haver-hi pocs mitjans en un idioma concret, però que acaparin la majoria de l'audiència.

3. Webmàsters Independents en Català, de Cultura i d'Àmbits Cívics [En línia]. <www.wiccac.cat> [Consulta: març de 2009].

només ho són 5, i la resta són d'àmbit nacional o estatal i, per tant, amb difusions potencialment molt superiors. És a dir, la premsa diària en castellà no només és molt més nombrosa que la redactada en català quant a nombre de capçaleres, sinó encara més si comptem exemplars difosos.

Així, la taula 1 revela que dels 1.659.193 exemplars quotidians que difonia de mitjana la premsa diària a Catalunya el 2008 (incloent-hi gratuïts), només un 13,1% estaven redactats en català totalment o majoritàriament, davant d'un 86,9% d'exemplars en castellà totalment o majoritàriament. Aquí també es constata una lleugera millora de la posició relativa del català en el període, ja que el 2005 el percentatge d'exemplars difosos en català era tan sols d'un 11,8% del total, tot i que no s'observa una tendència ascendent sostinguda durant l'interval analitzat.

En el subsector de la premsa diària de pagament (vegeu la taula 2) les xifres globals de difusió mitjana van ser, el 2008, d'un 19,5% d'exemplars en català i 80,5% en castellà, és a dir, el català millora substancialment la posició relativa si ho comparem amb el conjunt del sector. En canvi, si observem l'evolució des de 2005 comprovem que hi ha hagut un estancament (lleugerament a la baixa per al català) en l'evolució de les proporcions entre ambdues llengües, ja que en aquella data la xifra de difusió de premsa en català era d'un 19,6%. Una anàlisi a més llarg termini revela que la proporció del català en els exemplars difosos havia anat creixent de forma molt lleugera però sostinguda entre 2002 i 2006 (quan va arribar al 19,9%), però a partir d'aquesta data la tendència s'inverteix. L'aparició, el 2007, del diari *Público*, editat en castellà, en pot ser l'explicació. També és significatiu el fet que la proporció del català sobre el total d'exemplars difosos va ser pitjor el 2008 (19,5%) que 10 anys abans (20,1%).

Taula 1. Difusió mitjana de premsa diària a Catalunya segons la llengua (2005-2008)

2005				2006			
	Nombre de capçaleres	%	Exemplars		Nombre de capçaleres	%	Exemplars
Català	7	25	169.012		9	27,3	243.662
Castellà	21	75	1.259.527		24	72,7	1.435.949
TOTAL	28	100	1.428.539		33	100	1.679.611
2007				2008			
	Nombre de capçaleres	%	Exemplars		Nombre de capçaleres	%	Exemplars
Català	10	28,6	253.378		10	27,8	217.431
Castellà	25	71,4	1.511.224		26	72,2	1.441.762
TOTAL	35	100	1.764.602		36	100	1.659.193

Nota: es compten per separat les edicions en castellà i en català d'*El Periódico de Catalunya* i *Segre*. S'inclou premsa gratuïta i de pagament, generalista i especialitzada. Font: Elaboració pròpia amb dades de l'OJD.

Amb una anàlisi encara més detallada podem veure que en l'àmbit de la premsa de pagament generalista els exemplars difosos en català van ser un 25,8% del total el 2008, i que es repeteix l'esmentat patró d'estancament des de 2005. Aquest superior percentatge del català amb relació al conjunt del subsector de la premsa de pagament s'explica pel predomini dels exemplars difosos en aquesta llengua entre els diaris d'informació general locals i comarcals: un 58,8% del total el 2008, amb una tendència continuada a l'increment d'aquest percentatge des de 1998 (53,6%). Aquí, doncs, la bona salut del català és inqüestionable. Però és una excepció en el panorama de la premsa diària (de pagament

Dels 1.659.193 exemplars quotidians que difonia de mitjana la premsa diària a Catalunya el 2008, només un 13,1% estaven redactats en català

Taula 2. Difusió mitjana de premsa diària de pagament a Catalunya segons la llengua (1998-2008)

	1998	%	1999	%	2000	%	2001	%	2002	%	2003	%
Premsa diària de pagament d'informació general d'abast nacional o estatal												
Català	114.064	22,0	106.645	21,4	100.450	20,8	94.400	19,9	93.690	19,6	94.340	20,1
Castellà	403.350	78,0	391.325	78,6	381.542	79,2	379.908	80,1	383.779	80,4	374.065	79,9
Subtotal	517.414	100,0	497.970	100,0	481.992	100,0	474.308	100,0	477.469	100,0	468.405	100,0
Premsa diària de pagament d'informació general local i comarcal												
Català	43.855	53,6	46.180	54,8	46.920	54,6	48.037	55,6	47.023	55,8	49.377	56,2
Castellà	38.690	46,4	38.165	45,2	39.031	45,4	38.404	44,4	37.220	44,2	38.560	43,8
Subtotal	82.545	100,0	84.345	100,0	85.951	100,0	86.441	100,0	84.243	100,0	87.937	100,0
Total premsa diària de pagament d'informació general												
Català	157.919	26,3	152.825	26,2	147.370	25,9	142.437	25,4	140.713	25,1	143.717	25,8
Castellà	442.040	73,7	429.490	73,8	420.555	74,1	418.312	74,6	420.999	74,9	412.625	74,2
Subtotal	599.959	100,0	582.315	100,0	567.925	100,0	560.749	100,0	561.712	100,0	556.342	100,0
Premsa diària de pagament especialitzada												
Castellà	186.371	100,0	180.532	100,0	186.641	100,0	183.266	100,0	176.735	100,0	182.560	100,0
Total premsa diària de pagament (informació general + especialitzada)												
Català	157.919	20,1	152.825	20	147.370	19,5	142.437	19,1	140.713	19,0	143.717	19,5
Castellà	628.411	79,9	610.022	80	607.196	80,5	601.578	80,9	597.734	81,0	595.185	80,5
TOTAL	786.330	100,0	762.847	100,0	754.566	100,0	744.015	100,0	738.447	100,0	738.902	100,0

	2004	%	2005	%	2006	%	2007	%	2008	%
Premsa diària de pagament d'informació general d'abast nacional o estatal										
Català	92.615	19,6	95.820	20,3	94.430	20,8	94.465	20,4	94.979	20,1
Castellà	379.067	80,4	375.519	79,7	358.706	79,2	369.366	79,6	378.288	79,9
Subtotal	471.682	100,0	471.339	100,0	453.136	100,0	463.831	100,0	473.267	100,0
Premsa diària de pagament d'informació general local i comarcal										
Català	50.726	57,3	48.715	57,2	48.567	57,4	48.674	58,3	48.695	58,8
Castellà	37.756	42,7	36.491	42,8	36.043	42,6	34.885	41,7	34.075	41,2
Subtotal	88.482	100,0	85.206	100,0	84.610	100,0	83.559	100,0	82.770	100,0
Total premsa diària de pagament d'informació general										
Català	143.341	25,6	144.535	26,0	142.997	26,6	143.139	26,2	143.674	25,8
Castellà	416.823	74,4	412.010	74,0	394.749	73,4	404.251	73,8	412.363	74,2
Subtotal	560.164	100,0	556.545	100,0	537.746	100,0	547.390	100,0	556.037	100,0
Premsa diària de pagament especialitzada										
Castellà	178.797	100,0	180.094	100,0	182.140	100,0	184.280	100,0	181.510	100,0
Total premsa diària de pagament (informació general + especialitzada)										
Català	143.341	19,4	144.535	19,6	142.997	19,9	143.139	19,6	143.674	19,5
Castellà	595.620	80,6	592.104	80,4	576.889	80,1	588.531	80,4	593.873	80,5
TOTAL	738.961	100,0	736.639	100,0	719.886	100,0	731.670	100,0	737.547	100,0

Font: Elaboració pròpia amb dades de l'OJD.

4. Excepte el cas d'El 9 Esportiu de Catalunya, que no comptabilitzem perquè es difon encartat amb altres diaris i, per tant, no està controlat per l'OJD. Per a una informació de context, vegeu el capítol “La premsa” d’aquest mateix informe.

o gratuïta). A les dades citades anteriorment, cal afegir-hi el fet que l'especialitzada (premsa diària) no difon ni un sol exemplar en català.⁴

L'auge de la premsa gratuïta, en particular la diària, es pot considerar un dels principals fenòmens de l'àmbit comunicatiu català de principis del segle XXI. Aquest sector emergent presenta xifres contrastades pel que fa a la presència del català. Com es veurà més endavant, en el subsector de les revistes gratuïtes predomina clarament aquesta llengua, tant si comptem capçaleres com exemplars distribuïts. En canvi, en el de la premsa diària gratuïta l'ús del català és gairebé anecdòtic si atenem al nombre mitjà d'exemplars distribuïts diàriament: el 2008 tan sols un 8% del total (gairebé un milió) es va correspondre a capçaleres publicades en català, percentatge que suposa una millora respecte al 3,5% de 2005 però un retrocés amb relació al 10,7% de 2007.

Taula 3. Difusió mitjana a Catalunya de premsa diària de pagament d’informació general en català (1998-2008)

Capçalera	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008 ^A	Dif. 2008-1998
<i>El Periódico de Catalunya</i> ^B	81.364	75.999	70.690	64.834	66.337	67.067	66.655	69.556	66.273 ^C	66.433 ^D	66.433	
<i>Avui</i>	32.700	30.646	29.709	29.565	27.353	27.273	25.960	26.264	28.157	28.032	28.546	
<i>El Punt</i>	21.700	22.909	22.999	22.988	22.608	23.843	27.642	25.839	25.460	25.639	25.606	
<i>Regió 7</i>	9.017	9.205	9.212	8.928	8.488	8.728	8.458	8.392	8.515	8.501	8.351	
<i>Diari de Girona</i>	6.075	6.589	6.864	7.834	7.705	8.105	8.151	7.899	8.021	7.995	8.199	
<i>Segre</i> ^B	4.947	5.248	5.557	5.813	5.519	6.308	6.475	6.585	6.571 ^C	6.539 ^D	6.539	
<i>El 9 Punt</i> ^E	2.116	2.229	2.288	2.474	2.703	2.393	-	-	-	-	-	
Total premsa local i comarcal	43.855	46.180	46.920	48.037	47.023	49.377	50.726	48.715	48.567	48.674	48.695	4.840 11%
TOTAL	157.919	152.825	147.319	142.436	140.713	143.717	143.341	144.535	142.997	143.139	143.674	-14.245 -9%

^A Difusió de juliol de 2007 a juny de 2008.
^B Edició en català.
^C Difusió de juliol de 2005 a juny de 2006.
^D Dada de 2007 no disponible. S’hi ha suposat la mateixa que la del període juliol de 2007-juny de 2008.
^E Dades de 1998 sota la denominació *El 9 Nou (Vallès Occidental)*.
Font: Elaboració pròpia amb dades de l’OJD.

Taula 4. Difusió mitjana a Catalunya de premsa diària de pagament d’informació general en castellà totalment o majoritàriament (1998-2008)

Capçalera	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008 ^A	Dif. 2008-1998
<i>La Vanguardia</i>	199.024	192.038	179.943	185.583	189.957	183.688	180.685	184.057	177.334	187.612	179.795	
<i>El Periódico de Catalunya</i> ^B	120.952	113.784	105.896	95.007	93.268	95.490	94.847	90.192	85.870 ^C	85.478 ^D	85.478	
<i>El País</i> ^E	56.206	54.656	57.099	56.405	55.955	55.121	58.658	55.831	52.533	54.418	56.941	
<i>El Mundo del siglo XXI</i> ^E	17.647	17.155	18.034	18.052	18.781	14.440	18.078	19.321	20.304	19.111	18.591	
<i>ABC</i> ^E	9.521	9.825	11.830	10.945	11.080	10.271	11.673	11.059	8.006	7.522	9.601	
<i>La Razón</i> ^F	-	2.315	8.631	13.850	14.738	15.055	15.126	15.059	14.659	15.225	15.902	
<i>Público</i> ^F	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	11.980	
<i>Diari de Tarragona</i>	13.523	13.784	14.069	14.251	14.447	14.920	14.931	13.996	14.122	13.638	13.301	
<i>Segre</i> ^B	7.874	7.761	7.770	7.366	6.713	7.145	6.855	6.710	6.616 ^C	6.271 ^D	6.271	
<i>Diari de Sabadell</i>	6.223	6.087	6.151	5.920	5.815	5.651	5.466	5.354	5.018	5.120	4.846	
<i>Diari de Terrassa</i>	5.263	5.324	5.435	5.449	5.323	5.582	5.498	5.548	5.405	5.271	5.241	
<i>La Mañana</i>	5.807	5.209	5.606	5.418	4.922	5.262	5.006	4.883	4.882	4.585	4.416	
Total premsa local i comarcal	38.690	38.165	39.031	38.404	37.220	38.560	37.756	38.690	36.043	34.885	34.075	-4.615 -11,9%
TOTAL	442.040	427.938	420.464	418.246	420.999	412.625	416.823	412.010	394.749	404.251	412.363	-29.677 -6,7%

^A Difusió de juliol de 2007 a juny de 2008 per a tots els diaris excepte *Diari de Sabadell* i *Diari de Terrassa*, les dades dels quals són registrades entre gener i desembre de 2008, i *Público*, les dades del qual són del període gener-juny de 2008.
^B Edició en castellà.
^C Difusió de juliol de 2006 a juny de 2007.
^D Dada de 2007 no disponible. S’hi ha suposat la mateixa que la del període juliol de 2007-juny de 2008.
^E Edició de Catalunya d’aquestes publicacions estatals.
^F Difusió a Catalunya de l’edició estatal.
Font: Elaboració pròpia amb dades de l’OJD.

Això s'explica perquè dels 10 gratuïts distribuïts el 2008 a Catalunya només quatre eren en català i, a més, eren d'àmbit local i comarcal, amb xifres de difusió molt menors que les dels grans diaris metropolitans. Així, el conjunt de gratuïts de fora de l'àmbit metropolità de Barcelona (els editats en català) va repartir de mitjana uns 73.757 exemplars diaris el 2008, mentre que els d'àmbit metropolità, editats majoritàriament o totalment en castellà, en van distribuir 847.889: 11,5 vegades més. Aquestes dades cal matisar-les atenent al fet que una part minoritària del contingut redaccional dels gratuïts metropolitans està redactada en català, però això no es pot reflectir en un estudi que compari nombre d'exemplars.

Taula 5. Distribució mitjana de premsa diària gratuïta a Catalunya (2005-2008)

	Idioma majoritari	2005	2006	2007	2008
20 minutos	Castellà	240.805 ^A	227.090	244.515	218.971
ADN, ed. Barcelona	Castellà	-	223.106 ^B	230.478	213.275
Metro Directe	Castellà	201.678 ^A	197.697	199.768	195.017
Què!	Castellà	224.940 ^C	227.478	225.119	200.215
Negocio&Estilo de vida	Castellà	-	8.094 ^D	9.051	8.547
Universal	Castellà	-	14.738 ^E	13.712	11.864 ^F
ADN, ed. Lleida	Català	-	-	15.834	13.642
Més ^G	Català	24.477	64.457	63.201	25.440
Aquí	Català	-	21.821 ^E	16.808	19.812
Bondia Lleida	Català	-	14.387 ^B	14.446	14.863
TOTAL		691.900	998.868	1.032.932	921.646

	2005		2006		2007		2008	
	N.	%	N.	%	N.	%	N.	%
TOTAL CASTELLÀ	667.423	96,5	898.203	89,9	922.643	89,3	847.889	92,0
TOTAL CATALÀ	24.477	3,5	100.665	10,1	110.289	10,7	73.757	8,0

A Distribució d'abril a desembre de 2005.
B Distribució de març a desembre de 2006.
C Distribució de febrer a desembre de 2005.
D Distribució de setembre a desembre de 2006.
E Distribució d'octubre a desembre de 2006.
F Distribució de juliol de 2007 a juny de 2008.
G Edicions locals: Osona (*La Marxa*), Andorra, Costa Daurada, Manresa, Reus, Sant Cugat, Tarragona, Terrassa. A partir de 2008 les dades per al diari *Més* corresponen a l'única edició que segueix publicant-se: Tarragona/Reus/Costa Daurada.
Font: Elaboració pròpia amb dades de l'OJD.

Les dades d'audiència proporcionades pel Baròmetre corroboren *grosso modo* les de distribució obtingudes via OJD. Així, la taula 6 revela que el 2008 només un 11,7% de la població catalana de 14 anys o més llegia regularment premsa diària en català, mentre que un 36,6% (més del triple) ho feia amb diaris en castellà. Aquestes dades no són directament comparables amb les de 2007, ja que aquell any el Baròmetre mantenia una categoria de diaris mixtos, que el 2008 ha passat a integrar-se en la de premsa en castellà.

Si agreguem els lectors de diaris⁵ segons la llengua de la publicació, obtenim unes dades d'audiència molt properes a les de difusió d'exemplars: el 2008 un 18,2% d'aquesta audiència ho va ser de rotatius en català, mentre que un 81,8% va correspondre a diaris en castellà. No s'observen diferències significatives entre les dades de 2007 i les de 2008.

5. Suma de lectors i no pas d'individus, ja que una mateixa persona pot ser lectora de diversos diaris.

Taula 6. Penetració de premsa diària a Catalunya segons la llengua de la publicació (2007-2008)

	2007		2008	
	Lectors (en milers)	% sobre la població	Lectors (en milers)	% sobre la població
Català	730	11,8	727	11,7
Castellà	1.719	27,8	2.278	36,6
Mixtos	789	12,8	-	-

Nota: Anys naturals. Població de 14 anys o més. Recordatori de lectura del dia anterior.
Font: Baròmetre de la Comunicació i la Cultura.

Taula 7. Audiència agregada de premsa diària a Catalunya segons la llengua de la publicació (2007-2008)

	2007		2008	
	Lectors (en milers)	%	Lectors (en milers)	%
Diaris en català	854	18,1	866	18,2
Diaris en castellà	3.855	81,9	3.899	81,8
TOTAL	4.709	100,0	4.765	100,0

Nota: Anys naturals. Població de 14 anys o més. Recordatori de lectura del dia anterior.
Font: Elaboració pròpia a partir de dades del Baròmetre de la Comunicació i la Cultura.

2.2. Premsa d'altra periodicitat

La situació de la llengua catalana en el subsector de les revistes és lleugerament millor que la que hem vist en els diaris, tot i que les dades són força variables depenent del tipus de publicació. Segons el Departament de Cultura de la Generalitat, el 2006 (dades més recents disponibles) un 85% de les capçaleres setmanals publicades a Catalunya

Taula 8. Revistes editades a Catalunya segons la llengua (2002-2006)

	Setmanaris									
	2002		2003		2004		2005		2006	
	N.	%	N.	%	N.	%	N.	%	N.	%
Català	32	80	34	81	40	81,6	41	82	52	85,2
Castellà	8	20	8	19	9	18,4	9	18	9	14,8
TOTAL	40	100,0	42	100,0	49	100,0	50	100,0	61	100,0

	Altra periodicitat									
	2002		2003		2004		2005		2006	
	N.	%	N.	%	N.	%	N.	%	N.	%
Català	24	32,9	25	32,9	22	29,3	23	28	22	26,5
Castellà	49	67,1	51	67,1	53	70,7	59	72	61	73,5
TOTAL	73	100,0	76	100,0	75	100,0	82	100,0	83	100,0

	Total revistes									
	2002		2003		2004		2005		2006	
	N.	%	N.	%	N.	%	N.	%	N.	%
Català	56	49,5	59	50	62	50	64	48,5	74	51,4
Castellà	57	50,5	59	50	62	50	68	51,5	70	48,6
TOTAL	113	100,0	118	100,0	124	100,0	132	100,0	144	100,0

Font: Reelaboració a partir de Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya (2005) i Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació de la Generalitat de Catalunya (2007).

estaven redactades en català, mentre que en el cas de revistes d'altra periodicitat el percentatge queia fins a un 26,5%. L'evolució d'aquests percentatges és positiva entre 2002 i 2006 pel que fa als setmanaris (d'un 80% a un 85%), però negativa amb relació a les altres revistes (d'un 33% a un 26,5%). En conjunt, de totes les revistes editades a Catalunya el 2006 aproximadament la meitat eren en català, percentatge que s'ha mantingut molt estable en el període 2002-2006.

Si comptem el nombre d'exemplars de revistes de pagament editades a Catalunya, les dades no són tan favorables per al català: en aquesta llengua estaven redactats tan sols un 33,7% dels difosos el 2006, percentatge que no ha variat gaire entre 2002 i 2006. Aquesta xifra és d'un 57,7% en el cas dels setmanaris i millora constantment des de 2002, però cau a un ínfim 16,7% quan ens referim a revistes d'altra periodicitat, dada que, a més, va en constant disminució des del 27,4% de 2002. Cal tenir en compte que les xifres proporcionades pel Departament de Cultura només es refereixen a capçaleres publicades a Catalunya, no pas al conjunt de les que s'hi difonen. Un estudi del total de l'oferta, incloent-hi les editades fora de Catalunya que s'hi distribueixen, revelaria uns percentatges força més baixos de presència del català.

Taula 9. Difusió de setmanaris i revistes editats a Catalunya segons la llengua (2002-2006)

Setmanaris										
2002		2003		2004		2005		2006		
Exemplars	%	Exemplars	%	Exemplars	%	Exemplars	%	Exemplars	%	
Català	726.164	48,3	816.340	50,7	996.676	52,6	954.739	53,3	1.165.346	57,7
Castellà	776.366	51,7	792.895	49,3	897.518	47,4	835.846	46,7	853.543	42,3
Altres	-	0	-	0	-	-	-	-	-	-
TOTAL	1.502.530	100,0	1.609.235	100,0	1.894.194	100,0	1.790.585	100,0	2.018.889	100,0

Altra periodicitat										
2002		2003		2004		2005		2006		
Exemplars	%	Exemplars	%	Exemplars	%	Exemplars	%	Exemplars	%	
Català	739.098	27,4	681.182	24,2	549.563	18,1	517.541	17,8	474.862	16,7
Castellà	1.944.875	72,0	2.121.379	75,4	2.465.700	81,4	2.377.544	81,9	2.362.819	82,9
Altres	15.558	0,6	12.066	0,4	16.124	0,5	9.079	0,3	12.468	0,4
TOTAL	2.699.531	100,0	2.814.627	100,0	3.031.387	100,0	2.904.164	100,0	2.850.149	100,0

Total revistes										
2002		2003		2004		2005		2006		
Exemplars	%	Exemplars	%	Exemplars	%	Exemplars	%	Exemplars	%	
Català	1.465.262	34,9	1.497.522	33,9	1.546.239	31,4	1.472.280	31,4	1.640.208	33,7
Castellà	2.721.241	64,8	2.914.274	65,9	3.363.218	68,3	3.213.390	68,4	3.216.362	66,0
Altres	15.558	0,3	12.066	0,2	16.124	0,3	9.079	0,2	12.468	0,3
TOTAL	4.202.061	100,0	4.423.862	100,0	4.925.581	100,0	4.694.749	100,0	4.869.038	100,0

Font: Reelaboració a partir de Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya (2005) i Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació de la Generalitat de Catalunya (2007).

6. Atenent a la llengua del contingut redaccional, no pas de la publicitat que contenen.

En canvi, el subsector emergent de les revistes gratuïtes presenta un panorama força millor per al català. Un estudi fet *ad hoc* per a aquest capítol revela que de les aproximadament 172 capçaleres d'aquest tipus editades a Catalunya el 2008, un 79% es publicaven majoritàriament o totalment en català, davant d'un 9,9% en castellà (un 9,3% eren mixtes).⁶ Si comptem exemplars, dels gairebé 90 milions que van distribuir les

revistes gratuïtes a Catalunya aquell any, un 60,6% estaven redactats del tot o en gran part en català, tan sols un 8,9% en castellà i un 30% en una barreja més o menys equilibrada de tots dos idiomes. Així doncs, mentre que la presència del català als diaris gratuïts ja hem vist que es pot considerar anecdòtica (només 8 de cada 100 exemplars distribuïts el 2008 estaven en aquesta llengua), s'ha de dir el contrari pel que fa a les revistes, on predomina clarament.

Taula 10. Distribució total anual de revistes gratuïtes a Catalunya segons la llengua de la publicació (2008)

	Capçaleres	%	Exemplars	%
Altres idiomes	3	1,7	444.000	0,5
Castellà	17	9,9	7.918.384	8,9
Català	136	79,1	53.974.864	60,6
Mixta	16	9,3	26.738.400	30,0
TOTAL	172	100,0	89.075.648	100,0

Font: Elaboració pròpia.

Les dades d'audiència proporcionades pel Baròmetre confirmen el predomini del consum de revistes en llengua castellana: així, tan sols un 17,7% de la població de 14 anys o més llegia regularment setmanaris o bisetmanals en català el 2008, davant d'un 26,2% corresponent a revistes d'aquesta periodicitat en castellà. Aquestes dades només aparentment contradiuen les de capçaleres editades a Catalunya segons la llengua, que hem vist més amunt, ja que inclouen la premsa d'altres parts de l'Estat que es distribueix a Catalunya, encapçalada pels potentíssims setmanaris del cor, tots publicats en castellà. Quant a premsa d'altra periodicitat, l'any 2008 les publicacions en català van comptabilitzar uns 754.000 lectors,⁷ enfront dels 4.427.000 de les editades en castellà: gairebé sis vegades menys.

Taula 11. Audiència de setmanaris i bisetmanals a Catalunya segons la llengua de la publicació (2007-2008)

	2007		2008	
	Milers	% sobre total població	Milers	% sobre total població
Català	924	15,0	1.102	17,7
Castellà	1.564	25,3	1.629	26,2

Nota: Anys naturals. Població de 14 anys o més. Recordatori de lectura el període anterior a l'entrevista corresponent a la periodicitat de la publicació.

Font: Elaboració pròpia a partir de dades del Baròmetre de la Comunicació i la Cultura.

3. Ràdio

Les dades d'oferta i d'audiència de ràdio a Catalunya confirmen que aquest és un dels mitjans on el català té una presència més normalitzada, clarament per damunt de la premsa, la televisió i el cinema, i equiparable a Internet. Això és cert en particular pel que fa a la ràdio generalista i temàtica informativa, i no tant quan parlem d'emissores musicals. Així, segons dades del Baròmetre, el 2008 la penetració de la ràdio generalista en català era gairebé idèntica a la de les emissores en castellà, però les

Mentre que la presència del català als diaris gratuïts es pot considerar anecdòtica, s'ha de dir el contrari pel que fa a les revistes, on predomina clarament

7. No pas individus, ja que una mateixa persona pot ser lectora de diverses publicacions.

De les aproximadament 18 emissores musicals que pot rebre la majoria de la població catalana, tan sols 7 tenen la locució en català, per 11 en castellà

estacions musicals en aquella llengua tenien una penetració 2,5 cops inferior a les que utilitzaven el castellà de forma predominant en la locució.

Taula 12. Audiència acumulada de ràdio a Catalunya segons la llengua predominant en la locució (2008) (en milers d'oients)

Tipus d'emissora	Català	Castellà
Generalista	910	895
Temàtica musical	772	1.864
Temàtica informativa	109	85

Nota: Anys naturals. Població de 14 anys o més. Recordatori d'escolta del dia anterior.
Font: Elaboració pròpia amb dades del Baròmetre de la Comunicació i la Cultura.

Les dades proporcionades per l'EGM confirmen plenament l'esmentada quasi paritat entre l'audiència de ràdio generalista en català i en castellà: el 2007 un total de 894.000 oients⁸ van seguir emissores en català, per 1.012.000 en castellà. Aquestes xifres han evolucionat des de 1999 de forma clara a favor del català: mentre que les emissores en aquesta llengua han guanyat 166.000 oients (un increment d'un 22,8%), la ràdio en castellà n'ha perdut 213.000 (un 10% menys que el 1999). No obstant això, s'observa que a partir de 2006 l'audiència de ràdio en català deixa de créixer i disminueix lleugerament, tot i que el descens de l'audiència de ràdio en castellà és força més pronunciat.

L'oferta de ràdios generalistes⁹ segons l'idioma majoritari de les emissions es manté estable des de 2001, amb l'excepció de la reconversió d'Ona Catalana el 2006. Així, a finals de 2008 emetien a Catalunya quatre cadenes en català i cinc en castellà; per tant, també l'oferta pel que fa a nombre d'emissores està força equilibrada entre ambdues llengües, encara amb predomini del castellà. En canvi, de les aproximadament 18 emissores musicals que pot rebre la majoria de la població catalana, tan sols 7 tenen la locució en català, per 11 en castellà. Això també encaixa amb el clar predomini de l'audiència de ràdio musical parlada en aquest idioma.

La inexistència de dades sistemàtiques del sector de la ràdio d'abast local/comarcal al conjunt de Catalunya dificulta la tasca d'esbrinar-ne els usos lingüístics. Segons un estudi sobre el sistema mediàtic tarragoní que ha elaborat aquest autor per encàrrec del Col·legi de Periodistes de Catalunya-Demarcació de Tarragona (LÓPEZ, 2009), en aquesta província a finals de 2008 operaven unes 42 emissores d'abast local/comarcal, la gran majoria municipals, de les quals 41 emetien majoritàriament o totalment en català i només una en castellà. En la mesura que aquestes dades es puguin extrapolar al conjunt del Principat, es pot afirmar que la ràdio local és l'àmbit comunicatiu més catalanitzat pel que fa a usos lingüístics.

8. No pas individus, ja que una mateixa persona pot ser oient de diverses emissores.
9. S'hi inclouen només les d'abast nacional i estatal.

Taula 13. Audiència mitjana diària de ràdio generalista a Catalunya d'emissores d'abast català i estatal (1999-2007)

	1999	2000 ^A	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	Var. 1999-2007	%
Emissores en català											
Catalunya Ràdio	559.000	575.000	581.000	556.000	607.000	598.000	598.000	564.000	535.000	-24.000	-4,3
COMRàdio	156.000	85.000	110.000	68.000	91.000	86.000	66.000	40.000	37.000	-119.000	-76,3
Ona Catalana	-	-	58.000	74.000	67.000	38.000	22.000 ^B	-	-	-	-
RAC1	-	-	35.000	76.000	107.000	158.000	216.000	279.000	313.000	278.000 ^C	794,3
RNE Ràdio 4	13.000	14.000	16.000	4.000	4.000	4.000	8.000 ^B	15.000	9.000	-4.000	-30,8
Audiència agregada emissores en català	728.000	674.000	800.000	778.000	876.000	884.000	910.000	898.000	894.000	166.000	22,8
Emissores en català											
Cadena SER	450.000	408.000	421.000	422.000	468.000	524.000	503.000	495.000	479.000	29.000	6,4
Onda Cero Radio	416.000	324.000	415.000	291.000	269.000	273.000	176.000	155.000	154.000	-262.000	-63
RNE Radio 1	223.000	246.000	216.000	198.000	198.000 ^B	198.000	133.000	133.000	103.000	-120.000	-53,8
COPE	302.000	241.000	137.000	134.000	117.000	159.000	191.000	180.000	156.000	-146.000	-48,3
Punto Radio	-	-	-	-	-	-	137.000	123.000	120.000	-17.000 ^D	-12,4
Audiència agregada emissores en castellà	1.391.000	1.219.000	1.189.000	1.045.000	1.052.000	1.154.000	1.140.000	1.086.000	1.012.000	-379.000	-27,2
Total català + castellà	2.119.000	1.893.000	1.989.000	1.823.000	1.928.000	2.038.000	2.050.000	1.984.000	1.906.000	-213.000	-10
% català	34,4	35,6	40,2	42,7	45,4	43,4	44,4	45,3	46,9		
% castellà	65,6	64,4	59,8	57,3	54,6	56,6	55,6	54,7	53,1		

^A Dades d'audiència en dies feiners.
^B Dades d'audiència de febrer a novembre, en dies feiners.
^C Entre 2001 i 2007.
^D Entre 2005 i 2007.
Font: Elaboració pròpia amb dades de l'EGM citades a Corominas i Blasco (2005), Secretaria de Política Lingüística (2005 i 2008) i Corbella (2006).

4. Televisió

Les dades d'oferta i consum de televisió a Catalunya indiquen un estancament de l'oferta i el consum d'emissions en català amb relació al bienni 2005-2006. A finals de 2008 només dues de les vuit grans cadenes generalistes que es rebien a Catalunya eren en aquesta llengua: just una quarta part. Si analitzem l'oferta de canals via TDT, observem que del total de 45 que, a principi de 2009, s'emetien en alguna part o en la totalitat del territori de Catalunya, 17 eren en català, 24 en castellà i 4 es poden considerar mixtos. A primera vista aquestes dades presenten un panorama més positiu de l'oferta televisiva en català, però cal tenir en compte que 8 d'aquests 17 canals en català són d'abast comarcal o supracomarcal, mentre que només un dels 24 en castellà ho és. Per tant, la proporció aproximada 38% català/53% castellà de l'oferta no tindrà correspondència simètrica amb el consum, en el qual la proporció del català serà per força molt menor.

L'audiència conjunta dels dos únics canals hertzians que emeten íntegrament en català, TV3 i K3/33, ha passat d'un 28,4% el 2002 a un 17,5% el 2008

Taula 14. Canals de TDT que es difonen a Catalunya segons la llengua majoritària dels continguts (febrer de 2009)

	Total		Abast		
	Núm.	%	Estatat Núm.	Català Núm.	Comarcal Núm.
Català	17	37,8	0	9	8
Castellà	24	53,3	23	0	1
Mixt	4	8,9	0	2	2
TOTAL	45	100,0	23	11	11

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de TDT1 [En línia]: <www.tdt1.com> [Consulta: març de 2009].

Les dades d'audiència disponibles així ho confirmen. La taula 15 mostra l'erosió sostinguda de l'audiència conjunta dels dos únics canals hertzians que emeten íntegrament en català, TV3 i K3/33, la qual ha passat d'un 28,4% el 2002 a un 17,5% el 2008. De fet, totes les cadenes generalistes que es reben a Catalunya han perdut audiència en major o menor mesura durant aquest període, excepte Telecinco. La causa és la creació de dues noves emissores d'aquesta tipologia –Cuatro, el 2005, i La Sexta, el 2006– (ambdues íntegrament en castellà), però, sobretot, l'augment d'audiència dels canals temàtics difosos via satèl·lit, cable o TDT (apartat “Altres” de la taula 15).

Precisament la impossibilitat de desglossar les dades d'audiència de la multiplicitat de canals inclosos en aquesta categoria no permet afinar en la quota de pantalla total corresponent a les emissions en cada llengua, però, com s'ha dit més amunt, el fet que gairebé la meitat dels canals de TDT que emeten en català són d'abast comarcal, amb el consegüent potencial limitat de captació de televidents, fa suposar que l'audiència dels canals en castellà és molt superior a la de les emissions en català. Tot i això, el fet que des de l'anterior edició d'aquest informe i fins a principis de 2009 hagin començat a emetre via TDT fins a 11 canals comarcals, 10 dels quals en català, sens dubte ha fet millorar la posició relativa a la TDT de les emissions en aquest idioma, ni que sigui de forma anecdòtica. Així, podem assenyalar que l'absència de dades sistematitzades no ens impedeix afirmar que la llengua catalana predomina clarament en l'oferta de televisió local i comarcal, en contrast amb el que passa al conjunt del subsector.

Al respecte cal ressenyar que la situació del català en la TDT privada d'àmbit català ha evolucionat positivament des de l'anterior edició de l'informe. Així, Emissions Digitals de Catalunya, concessionària dels quatre canals del múltiplex de gestió privada i d'abast nacional, continua emetent el canal 8tv, que utilitza el català en la identitat corporativa i en la continuïtat, però la graella del qual presenta una forta presència del castellà, sobretot en la ficció televisiva. No obstant això, també difon el canal musical 105tv i l'esportiu Barça TV, ambdós parlats majoritàriament en català.

Les dades del Baròmetre també confirmen aquest fort predomini del consum de televisió en castellà. El 2008 la penetració (recordatori d'audiència del dia anterior) de canals en català era de menys de la meitat de la població catalana de 14 anys o més (un 46,9%), mentre que superava les tres quartes parts (77,8%) en el cas de canals en castellà.

Taula 15. Quota de pantalla (*share*) de les cadenes de televisió a Catalunya (1995-2008) (%)

Canal	1995	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
TV3	21,4	21,2	21,8	21,4	21,1	19,9	19,6	18,3	16,6	14,6
K3/33	4,3	5,1	6,1	7,0	6,8	6,2	5,3	4,4	3,4	2,9
Total TV3-K3/33	25,7	26,3	27,9	28,4	27,9	26,1	24,9	22,7	20,0	17,5
La Primera	21,7	18,7	19,0	19,6	18,6	17,1	15,5	14,4	14,6	13,7
La 2	7,6	6,5	6,3	6,2	5,8	5,5	4,7	3,8	3,7	3,5
Antena 3	24,0	20,7	19,2	18,6	18,2	19,1	20,2	18,6	17,0	15,2
Telecinco	17,9	21,0	19,6	19,1	20,3	20,9	20,8	19,3	19,2	18,0
Canal+ ^A	2,3	2,1	2,0	1,6	1,7	2,1	1,6	-	-	-
Cuatro ^A	-	-	-	-	-	-	0,8	6,4	7,7	8,3
La Sexta	-	-	-	-	-	-	-	1,2	2,5	4,1
Altres	0,8	4,7	5,7	6,5	7,7	9,2	11,5	13,6	15,3	19,7

^A Canal+ va deixar d’emetre el 7 de novembre de 2005 per donar pas al nou canal en obert Cuatro.
Font: Reelaboració a partir de dades de Sofres AM citades a Corbella (2006), a Corporación Multimedia (2007 i 2008) i a *Avui*, 3-1-2009, p. 49.

La quota d’espectadors del cinema en català en qualsevol de les seves versions se situa entre un 3% i un 4%, i està estancada –a la baixa– des de 2003, quan va assolir un 3,66%

5. Cinema, música i videojocs

El bienni 2007-2008 es confirmen les dades desastroses pel que fa a la presència de la llengua catalana en el cinema de sala a Catalunya que vam presentar en l’edició anterior d’aquest informe. A més, l’anàlisi de l’evolució de la situació no convida precisament a l’optimisme. Així, les dades proporcionades tant per la Secretaria de Política Lingüística de la Generalitat com pel Baròmetre confirmen que la quota d’espectadors del cinema en català en qualsevol de les seves versions (original, doblada o subtitulada) se situa entre un 3% i un 4%, i que està estancada –a la baixa– des de 2003, quan va assolir un 3,66%.

Taula 16. Espectadors de cinema a Catalunya segons la llengua de l’última pel·lícula vista (2007-2008)

	2007		2008	
	Milers	%	Milers	%
Ha anat al cinema els 3 últims mesos	2.154	100	2.142	100
Català	86	4	72	3,3
Castellà	1.981	92	1.978	92,3
Altra	82	3,8	87	4,1
No classificada	5	0,2	4	0,2
No ho recorda	-	-	1	-

Nota: Anys naturals. Població de 14 anys o més.
Font: Baròmetre de la Comunicació i la Cultura.

En xifres absolutes, a partir de 2003 s’observa un increment del nombre de llargmetratges en versió catalana (ja sigui original, doblada o subtitulada), que arriba als 146 el 2008, però, en contrast, ha disminuït el nombre de projeccions (de 32.105 el 2004 a 24.538 el 2008), d’espectadors (de més d’un milió el 2003 a 775.449 el 2008) i dels ingressos per venda d’entrades (de 5.300.000 euros el 2003 a 4.200.000, aproximadament, el 2007). En canvi, l’evolució es presenta més positiva en totes quatre magnituds si prenem com a punt de partida l’any 1999 (vegeu la taula 18).

Taula 17. Evolució del nombre d'espectadors de cinema de Catalunya i el nombre d'espectadors de pel·lícules exhibides en català (en qualsevol de les seves versions) (2003-2008)

	2003		2004		2005		2006		2007		2008 ^a	
	Nombre	%	Nombre	%	Nombre	%	Nombre	%	Nombre	%	Nombre	%
Espectadors de Catalunya	29.302.166	100,0	29.034.898	100,0	25.908.952	100,0	25.455.933	100,0	23.927.465	100,0	22.373.110	100,0
Espectadors de films en llengua catalana	1.073.898	3,66	823.064	2,83	832.028	3,2	676.154	2,65	793.266	3,3	775.449	3,5

^a Amb el 98,8% de les dades de l'exhibició de 2008.
Font: Reelaboració a partir de Secretaria de Política Lingüística (2008) i Unitat de Qualificació i Exhibició Audiovisual de l'ICIC. Comunicació personal, març de 2009.

Taula 18. Cinema en català a Catalunya en qualsevol de les versions (1999-2008)

	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Films	55	72	75	92	104	89	96	107	145	146
Sessions	-	18.334	20.265	23.192	32.105	27.787	29.351	23.746	26.382	24.538
Espectadors	606.221	735.294	779.783	905.993	1.073.898	832.028	858.554	676.154	793.266	775.449
Recaptació (milers d'€)	2.530,5	3.267,9	3.558,8	4.463,3	5.325,53	4.165,8	4.594,5	3.617,9	4.233,8	-

Font: Reelaboració a partir de Departament de Cultura (2005 i 2007); Secretaria de Política Lingüística (2005), Institut Català de les Indústries Culturals (2005) i Unitat de Qualificació i Exhibició Audiovisual de l'ICIC. Comunicació personal, març de 2009.

El Baròmetre ofereix dades sobre altres consums culturals que confirmen la posició clarament minoritària del català. Així, el 2008 tan sols un 5,7% de les persones que havien escoltat música durant els últims 3 mesos ho van fer amb cançons en català, davant d'un 62,6% que ho van fer amb cançons en castellà i un 28,3% en altres idiomes. La situació és encara més extrema en l'àmbit dels videojocs, en què aquell mateix any tan sols un 1,3% dels usuaris declaraven haver jugat amb videojocs en versió catalana, davant d'un 87% en versió castellana i un 11,7% en altres idiomes. Com que les primeres dades del Baròmetre són de 2007 no disposem d'una sèrie temporal suficient com per detectar tendències. En qualsevol cas, cal ressenyar que les dades relatives als productes en català hagin empitjorat de 2007 a 2008.

Taula 19. Oients de música a Catalunya segons la llengua de la cançó (2007-2008)

	2007		2008	
	Milers	%	Milers	%
Ha escoltat música els 3 últims mesos	5.410	100,0	5.432	100,0
Català	424	7,8	309	5,7
Castellà	3.547	65,6	3.399	62,6
Altra	1.329	24,6	1.536	28,3
No classificada	36	0,7	16	0,3
No ho recorda	73	1,3	171	3,1

Nota: Anys naturals. Població de 14 anys o més.
Font: Baròmetre de la Comunicació i la Cultura.

Taula 20. Usuaris de videojocs a Catalunya segons la llengua del videojoc (2007-2008)

	2007		2008	
	Milers	%	Milers	%
Ha jugat els últims 3 mesos	1.078	100,0	1.284	100,0
Català	16	1,5	16	1,3
Castellà	911	84,5	1.116	87,0
Altra	114	10,6	150	11,7
Ns/Nc	37	3,4	-	-

Nota: Anys naturals. Població de 14 anys o més.
Font: Baròmetre de la Comunicació i la Cultura.

El català és la llengua que ha registrat el quart major increment relatiu del nombre de webs indexats en el període 2002-2009

6. Internet

Tots els indicadors de què disposem confirmen el que ja s’apuntava en anteriors edicions d’aquest informe: Internet és l’àmbit o mitjà comunicatiu en què la llengua catalana gaudeix d’una millor salut, per damunt de la premsa, la ràdio, la televisió i el cinema de sala considerats globalment. A més, la majoria de fonts apunten que aquesta salut tendeix a millorar. Així, el nombre de dominis .cat no ha parat de créixer de manera sostinguda des de la seva creació a principis de 2006: el gener de 2009 se’n registraven més de 33.000. Una altra estadística impactant l’ofereix el Blog Census de NITLE,¹⁰ centrat en aquest cas en l’anomenada blocosfera: aquí el català és el segon idioma del món en el rànquing de llengües per nombre de blocs, només per darrere de l’anglès, i per davant del francès, el castellà, l’alemany, l’italià i moltes altres llengües amb un nombre molt més gran de parlants. Els més de 123.000 blocs en català registrats per aquest organisme constitueixen realment una xifra espectacular.

Taula 21. Evolució dels dominis .cat registrats (abril de 2006-gener de 2009)

Data	N. dominis
Abril de 2006	8.364
Gener de 2007	19.693
Gener de 2008	26.373
Gener de 2009	33.410

Font: Reelaboració a partir de .CAT [En línia]: <www.puntcat.cat> [Consulta: març de 2009].

El català també es manté en llocs capdavaners en el rànquing d’idiomes per nombre de webs indexats a l’Open Directory Project, un directori d’Internet en què els llocs web es registren manualment. A principis de 2009 el català ocupava, concretament, el lloc onzè, amb més de 39.000 llocs web registrats, per damunt d’idiomes com ara el turc, el portuguès o el romanès, tots ells amb molts més parlants que no pas el català. Aquesta ubicació en la classificació ha variat poc des de 2002, quan el català ocupava la dotzena posició. El català és la llengua que ha registrat el quart major increment relatiu del nombre de webs indexats en el període 2002-2009. El nombre d’articles en català de la popularíssima Wikipedia també és un indicador a tenir en compte, igualment positiu

10. National Institute for Technology and Liberal Education dels Estats Units.

per al català: si el 2007 aquesta llengua ocupava el lloc 21 del rànkuing per nombre d'articles, el 2009 havia millorat fins a la quinzena posició, amb més de 162.000 articles, per damunt de llengües molt més parlades com ara el turc, el romanès, l'indonesi, el coreà, l'àrab, etc.

Taula 22. Rànkuing d'idiomes segons el nombre de blocs (març de 2009)

Idioma	N. blocs
Anglès	1.958.443
Català	123.320
Francès	83.950
Castellà	80.509
Portuguès	71.561
Alemany	35.870
Italià	26.659
Xinès “big5”	25.123
Farsi	19.730
Xinès “gb2312”	19.324

Font: Reelaboració a partir de NITLE Blog Census [En línia]: <www.knowledgesearch.org/census> [Consulta: març de 2009].

Taula 23. Rànkuing de llengües segons el nombre de webs indexats a l'ODP (2002-2009)

2002		2004		2006		2009		Var. 2002-2009	
Idioma	N. webs	Idioma	N. webs	Idioma	N. webs	Idioma	N. webs	N. webs	%
1 Anglès	- 1	Anglès	- 1	Anglès	- 1	Anglès	-	-	-
2 Alemany	148.240	2 Alemany	402.879	2 Alemany	479.263	2 Alemany	491.415	343.175	231,5
3 Espanyol	78.758	3 Espanyol	147.834	3 Francès	203.344	3 Francès	225.168	155.105	221,4
4 Francès	70.063	4 Francès	147.418	4 Italià	187.637	4 Italià	201.744	158.779	369,5
5 Polonès	62.303	5 Italià	137.453	5 Espanyol	179.887	5 Japonès	179.033	151.548	551,4
6 Italià	42.965	6 Japonès	100.772	6 Japonès	147.288	6 Espanyol	163.341	84.583	107,4
7 Suec	32.479	7 Holandès	77.274	7 Polonès	75.376	7 Holandès	97.944	65.482	201,7
8 Holandès	32.462	8 Danès	52.671	8 Danès	56.934	8 Polonès	76.639	14.336	23,0
9 Japonès	27.485	9 Polonès	49.095	9 Català	44.270	9 Rus	62.700	55.899	821,9
10 Danès	15.697	10 Suec	41.155	10 Rus	43.370	10 Danès	52.102	36.405	231,9
11 Coreà	9.671	11 Català	34.567	11 Suec	42.737	11 Català	39.113	31.132	390,1
12 Català	7.981	12 Rus	28.133	12 Xinès	42.479	12 Suec	38.968	6.489	20,0
13 Portuguès	7.774	13 Xinès	18.566	13 Txec	23.940	13 Turc	35.572	31.246	722,3
14 Finlandès	7.261	14 Turc	15.893	14 Portuguès	20.840	14 Xinès simplificat	31.961	s. d.	s. d.
15 Rus	6.801	15 Noruec	15.115	15 Noruec	16.054	15 Txec	25.869	s. d.	s. d.
16 Xinès	6.580	16 Portuguès	14.486	16 Romanès	14.678	16 Portuguès	19.065	11.291	145,2
17 Noruec	6.369	17 Finlandès	11.575	17 Finlandès	11.391	17 Romanès	17.657	12.417	237,0
18 Romanès	5.240	18 Romanès	9.567	18 Hebreu	7.179	18 Noruec	15.303	8.934	140,3
19 Indonesi	4.965	19 Coreà	6.877	19 Lituà	6.148	19 Xinès trad.	13.415	s. d.	s. d.
20 Turc	4.326	20 Hongarès	4.625	20 Hongarès	5.712	20 Finlandès	10.416	3.155	43,4

Font: Elaboració pròpia amb dades de Corominas i Blasco (2005) i l'Open Directory Project [En línia]: <www.dmoz.org> [Consultes: gener de 2007 i febrer de 2009].

Taula 24. Rànquing de llengües segons el nombre d'articles de Wikipedia (2007-2009)

2007		2009	
Idioma	N. articles	Idioma	N. articles
1. Anglès	1.705.448	1. Anglès	2.768.050
2. Alemany	562.123	2. Alemany	873.376
3. Francès	466.542	3. Francès	772.216
4. Polonès	362.096	4. Polonès	583.672
5. Japonès	346.579	5. Japonès	566.810
6. Holandès	284.734	6. Italià	545.661
7. Italià	278.574	7. Holandès	522.749
8. Portuguès	247.114	8. Portuguès	462.923
9. Suec	217.953	9. Espanyol	449.543
10. Espanyol	216.173	10. Rus	364.604
11. Rus	159.634	11. Suec	308.034
12. Xinès	117.711	12. Xinès	237.105
13. Finlandès	106.304	13. Noruec	209.423
14. Noruec	105.538	14. Finlandès	195.493
15. Esperanto	74.636	15. Català	162.636
16. Eslovac	66.420	16. Ucraïnès	139.328
17. Txec	63.280	17. Turc	125.119
18. Danès	59.805	18. Romanès	121.861
19. Turc	57.975	19. Txec	120.648
20. Romanès	57.560	20. Hongarès	119.924
21. Català	55.987	21. Volapük	118.763
22. Ucraïnès	55.749	22. Esperanto	111.388
23. Hebreu	54.292	23. Eslovac	105.817
24. Hongarès	53.975	24. Danès	103.905
25. Indonesi	52.628	25. Indonesi	100.481

Nota: Total de llengües representades el 2007: 250; el 2009: 260.
Font: Elaboració pròpia a partir de Wikipedia (2007 i 2009).

Finalment, quant a l’oferta de webs en català, cal fer referència a l’estudi que elabora des de 2002 l’organització WICCAC, en què analitza la presència d’aquesta llengua als webs d’organismes, empreses i institucions ubicats als territoris de parla catalana (bàsicament, el Principat). El desembre de 2008, un 56,16% d’aquests webs tenien versió en català, percentatge que ha anat creixent de forma sostinguda des de l’inici de l’estudi, l’agost de 2002, quan era d’un 40,7%. És a dir, més de la meitat dels webs d’entitats i empreses de Catalunya tenen versió en català. L’estudi no proporciona, però, informació qualitativa, com ara si aquesta versió és o no la principal (la que s’obre quan s’accedeix a l’URL en qüestió) o quina quantitat i qualitat d’informació ofereix en comparació amb altres hipotètiques versions lingüístiques.

Un aspecte prou interessant de l’estudi de WICCAC és que desglossa aquestes dades globals per sectors o àmbits d’activitat, exercici que revela una gran disparitat quant a ús del català. Així, la gran majoria dels webs d’organismes o empreses vinculats a l’àmbit de la cultura, l’ensenyament i la societat civil tenen versió en català, mentre que, en l’altre extrem, sectors com ara la indústria farmacèutica i química, la perfumeria i la drogueria, els electrodomèstics i l’automoció presenten xifres per sota del 30% de webs amb versió catalana.

Sectors com ara la indústria farmacèutica i química, la perfumeria i la drogueria, els electrodomèstics i l’automoció presenten xifres per sota del 30% de webs amb versió catalana

Taula 25. Evolució de la presència del català als webs de les principals empreses i institucions radicades als territoris de parla catalana (agost de 2002-desembre de 2008) (en %)

Mes/any	gener	febrer	març	abril	maig	juny	juliol	agost	setembre	octubre	novembre	desembre
2008	54,58	54,73	54,89	54,98	55,04	55,13	55,23	55,48	55,64	55,82	55,95	56,16
2007	52,52	52,87	53,09	53,15	53,34	53,39	53,53	53,57	53,70	53,92	54,19	54,31
2006	50,48	50,56	50,72	50,78	50,85	50,95	51,08	51,09	51,45	51,57	52,03	52,23
2005	46,51	46,79	47,13	47,47	47,70	48,10	48,06	48,59	48,97	49,42	50,02	50,48
2004	42,72	43,50	44,04	44,07	44,73	44,87	44,74	45,43	45,77	46,44	46,84	46,96
2003	40,48	40,75	41,43	41,48	40,96	41,48	41,84	41,90	41,86	41,88	41,67	42,08
2002	-	-	-	-	-	-	-	40,71	38,75	38,75	39,22	40,20

Font: Webmàsters Independents en Català, de Cultura i d'Àmbits Cívics (2009).

Les dades de consum d'Internet proporcionades pel Baròmetre mostren un panorama no tan positiu com les d'oferta pel que fa a ús del català i, en qualsevol cas, més ajustat als hàbits sociolingüístics generals de la societat catalana. Així, el 2008 menys de la meitat (un 46,6%) dels catalans usuaris habituals d'Internet¹¹ *consumien* Internet en català (incloent-hi continguts de pàgines web, missatges de correu electrònic i altres usos), davant d'un 91,8% que ho feien amb continguts en castellà. La inexistència d'una sèrie temporal llarga impedeix establir una comparació fiable entre l'evolució d'ambdues llengües; en qualsevol cas, segons les dades del Baròmetre, el percentatge d'usuaris de continguts en català va créixer més que els de castellà entre 2007 i 2008.

Taula 26. Llengua d'ús d'Internet a Catalunya (2007-2008)

	2007		2008	
	Usuaris (milers)	%	Usuaris (milers)	%
Total d'usuaris els últims 30 dies	3.055	100,0	3.379	100,0
Català	1.338	43,8	1.576	46,6
Castellà	2.746	89,9	3.102	91,8
Anglès	292	9,5	354	10,5
Altres	97	3,2	127	3,8
Ns/Nc	91	3,0	53	1,6

Nota: Ús dels últims 30 dies. Població de 14 anys o més.

Font: Baròmetre de la Comunicació i la Cultura.

7. Conclusions

Durant el bienni 2007-2008 es confirmen les tendències observades en el període analitzat a l'edició anterior d'aquest mateix informe, pel que fa a ús i presència del català en el sistema comunicatiu del Principat. L'únic subsector mediàtic en què la llengua pròpia predomina clarament en l'oferta (i presumiblement també en el consum) és el de la ràdio i la televisió d'abast local-comarcal; l'absència de dades específiques per al conjunt de Catalunya impedeix concretar més aquesta afirmació, però ens en podem fer una idea atenent a fets com ara que 41 de les 42 ràdios locals que operen a la demarcació de Tarragona emeten totalment o majoritàriament en català. La premsa diària gratuïta d'abast local i comarcal també està altament catalanitzada, ja que tots quatre diaris d'aquest tipus que s'editen a Catalunya estan redactats íntegrament en la llengua pròpia.

11. Segons el Baròmetre, aquells que l'han fet servir durant els 30 dies anteriors a l'enquesta.

L'ús del català en la premsa de pagament setmanal i bisetmanal també és força elevat: al voltant d'un 85% de les capçaleres d'aquesta periodicitat editades a Catalunya es publiquen en aquesta llengua. Si comptem exemplars difosos d'aquestes publicacions, el percentatge no és tan alt, però tot i això el català continua essent majoritari (prop d'un 60%).¹² En totes dues magnituds (capçaleres i exemplars) el català ha anat guanyant terreny els últims anys. En el subsector emergent de les revistes gratuïtes de qualsevol periodicitat les dades també són força positives per al català: gairebé un 80% de les capçaleres editades a Catalunya són en aquesta llengua (també al voltant d'un 60% dels exemplars difosos). La premsa diària local i comarcal presenta també bons percentatges d'ús del català: en el cas dels diaris de pagament poc menys del 60% dels exemplars distribuïts són en aquesta llengua, tot i que només hi ha quatre capçaleres en català per cinc en castellà totalment o majoritàriament.

Internet es pot considerar un mitjà o àmbit comunicatiu en què la llengua catalana està força normalitzada, almenys pel que fa a l'oferta. Més del 56% dels webs d'empreses i institucions de Catalunya tenen versió en la llengua pròpia, percentatge que no ha parat de créixer des de 2002. D'altra banda, ens trobem amb fenòmens excepcionals, com ara que la segona llengua del món per nombre de blocs és el català, només per sota de l'anglès, o bé l'excel·lent posició del català en rànquings com ara el d'articles de Wikipedia segons l'idioma o el de llocs web segons l'idioma indexats a l'Open Directory Project. El creixement sostingut de la demanda de dominis .cat –a principis de 2009 ja n'hi havia més de 33.400 d'atorgats– també és un indicador significatiu. Tal com vam apuntar en l'anterior edició d'aquest informe, aquesta relativa bona salut del català a Internet s'ha de vincular sens dubte a iniciatives voluntaristes i militants. Un punt negre en aquest àmbit és el baix índex d'ús de la llengua pròpia en webs d'empreses privades de sectors com ara l'automoció, el farmacèutic i químic, la perfumeria i drogueria i els electrodomèstics.

A la ràdio generalista d'àmbit nacional o estatal, la proporció de presència del català respecte al castellà se situa per sota del que portem vist fins ara, però tot i això es pot parlar de bona salut de les emissores en català, ja que quatre de les nou que operen a Catalunya emeten íntegrament en la llengua pròpia, i un 47% de l'audiència agregada escolta ràdio d'aquest tipus en aquest idioma. Aquest últim percentatge no ha parat de créixer des de 1999, sobretot gràcies a la gran expansió de RAC1 i al fet que l'audiència de Catalunya Ràdio s'ha mantingut estable.

Si entrem ja en els subsectors on la llengua catalana és clarament minoritària, cal referir-se a la ràdio musical, en què l'audiència d'emissores amb locució en la llengua pròpia està al voltant del 25% del total (tot i que gairebé quatre de cada deu emissores musicals utilitzen el català com a idioma vehicular). En el subsector de les revistes de pagament que no són setmanaris poc més del 25% de les capçaleres editades a Catalunya tenen els continguts en català, i si comptem exemplars difosos la xifra es redueix a un 16%-17% (en tots dos casos amb una tendència a la baixa els últims anys). Pel que fa al sector de les revistes de pagament en conjunt, les bones dades del català en l'àmbit dels setmanaris esmentades més amunt fan pujar els percentatges d'aquesta llengua fins a poc més del 50% de les capçaleres editades a Catalunya, però poc més del 33% dels

Al voltant d'un 85% de les capçaleres setmanals o bisetmanals editades a Catalunya es publiquen en català

¹². Nos s'hi inclouen les capçaleres editades fora de Catalunya però que s'hi distribueixen.

Un 40% dels aproximadament 45 canals que s'emeten via TDT al Principat són en català, però cal tenir en compte que gairebé la meitat d'aquest percentatge són emissores d'àmbit comarcal, amb un baix potencial de captació d'audiència

exemplars que difonen aquestes publicacions. I cal tenir en compte que aquestes dades no inclouen les revistes editades fora de Catalunya (i per tant en castellà) que s'hi distribueixen.

El panorama de la llengua catalana encara és pitjor en el subsector de la premsa diària, on només un terç dels 18 diaris de pagament que es distribueixen a Catalunya són en la llengua pròpia, proporció que baixa per sota del 20% si ens referim a exemplars difosos. En el cas dels diaris generalistes el percentatge d'exemplars en català puja fins prop d'un 26%, però això queda compensat pel fet que tota la premsa especialitzada de pagament que es distribueix a Catalunya –i que està auditada per l'OJD– és en castellà. Encara pitjor és el panorama dels diaris gratuïts, en què tan sols un 8% dels exemplars distribuïts el 2008 estaven redactats en català (tot i que s'observa una tendència creixent en aquesta proporció des de 2005). En el conjunt del sector, sumant diaris de pagament i gratuïts, només 10 de les 36 capçaleres són en la llengua pròpia, i tan sols un 13% dels exemplars difosos el 2008.

La televisió no presenta xifres gaire millors per a la llengua catalana. Només dues de les vuit grans cadenes convencionals que emeten a Catalunya per via hertziana són en la llengua pròpia. La proporció encara és pitjor per a la televisió en català si ens fixem en les dades de quota de pantalla: un 20% per als dos canals de Televisió de Catalunya el 2007, percentatge que no ha parat de baixar els últims anys. A pocs mesos de l'apagada analògica, un 40% dels aproximadament 45 canals que s'emeten via TDT al Principat són en català, però cal tenir en compte que gairebé la meitat d'aquest percentatge són emissores d'àmbit comarcal, amb un baix potencial de captació d'audiència. Per tant, cal preveure que el consum televisiu en la llengua pròpia no millorarà gaire en el futur panorama digital.

El cinema de sala, la música i els videojocs són les indústries culturals en què la llengua catalana té una posició més precària i, a més, sense perspectives de millorar a curt termini, si atenem a l'evolució recent. Poc més del 3% dels espectadors de cinema ho són de pel·lícules en català, mentre que tan sols un 5%-6% dels consumidors habituals de música ho són de cançons en la llengua pròpia, i un ínfim 1%-2% de les persones que juguen a videojocs ho fan amb productes en català.

Referències

CORBELLA, J. (2006): *Evolució de l'ús dels mitjans de comunicació en català. Situació al juliol de 2006*. Informe inèdit elaborat per encàrrec de la Secretaria General de Comunicació de la Generalitat de Catalunya.

COROMINAS, M.; BLASCO, J. J. (2005): “La llengua”. A: COROMINAS, M; MORAGAS, M. DE; GUIMERÀ, J. À., eds.: *Informe de la comunicació a Catalunya 2003-2004*. Bellaterra [etc.]: Universitat Autònoma de Barcelona. Servei de Publicacions: Publicacions de la Universitat Jaume I: Universitat Pompeu Fabra: Universitat de València. Servei de Publicacions.

CORPORACIÓN MULTIMEDIA (2007): “La audiencia de TV en 2006” [En línia].
<http://dgm.uab.es/guionactualidad/IMG/pdf/anual_2006__final.pdf> [Consulta: febrer de 2007].

CORPORACIÓN MULTIMEDIA (2008): “La audiencia de TV en el año 2007” [En línia]. Madrid: Grupo Corporación Multimedia.
<http://www.corporacionmultimedia.es/vr/informesaudiencias/anuales/anual07_frameset.htm> [Consulta: febrer de 2009].

DEPARTAMENT DE CULTURA DE LA GENERALITAT DE CATALUNYA (2005): *Estadístiques culturals de Catalunya 2005* [En línia]. Barcelona: Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya.
<<http://cultura.gencat.net/estadistiques/index.htm>> [Consulta: desembre de 2006].

DEPARTAMENT DE CULTURA I MITJANS DE COMUNICACIÓ DE LA GENERALITAT DE CATALUNYA (2007): *Estadístiques culturals de Catalunya 2007* [En línia]. Barcelona: Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació de la Generalitat de Catalunya.
<www20.gencat.cat/docs/CulturaDepartament/Cultura/Documents/Arxiu/Arxiu%20GT/ECC_2007_juliol2008.pdf> [Consulta: febrer de 2009].

INSTITUT CATALÀ DE LES INDÚSTRIES CULTURALS (2005): *Recull de dades: Indústria cinematogràfica a Catalunya* [En línia]. Barcelona: Institut Català de les Indústries Culturals. Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya.
<<http://www20.gencat.cat/docs/CulturaDepartament/ICIC/Documents/Arxiu/060928reculldades2005.pdf>> [Consulta: gener de 2007].

LÓPEZ, B. (2007): “La llengua”. A: MORAGAS, M. DE [et al.], eds.: *Informe de la comunicació a Catalunya 2005-2006*. Bellaterra: Edicions UAB.

LÓPEZ, B. (2009): *El sistema mediàtic de la demarcació de Tarragona. Un estat de la qüestió*. Informe de recerca inèdit encarregat pel Col·legi de Periodistes de Catalunya-Demarcació de Tarragona. Universitat Rovira i Virgili.

SECRETARIA DE POLÍTICA LINGÜÍSTICA (2005): *Informe de Política Lingüística 2005* [En línia]. Barcelona: Departament de la Presidència de la Generalitat de Catalunya.
<<http://www6.gencat.net/llengcat/informe/>> [Consulta: desembre de 2006].

SECRETARIA DE POLÍTICA LINGÜÍSTICA (2008): *Informe de política lingüística 2007* [En línia]. Barcelona: Departament de la Presidència de la Generalitat de Catalunya.
<<http://www20.gencat.cat/portal/site/Llengcat/menuitem.b318de7236aed0e7a129d410b0c0e1a0/?vgnnextoid=69f4f9465ff61110VgnVCM100000b0c1e0aRCRD&vgnnextchannel=69f4f9465ff61110VgnVCM100000b0c1e0aRCRD&vgnnextfmt=default>> [Consulta: febrer de 2009].

WEBMÀSTERS INDEPENDENTS EN CATALÀ, DE CULTURA I D'ÀMBITS CÍVICS (2009): "Històric dels Resums de situació del Baròmetre de l'ús del Català a Internet" [En línia].
<http://wiccac.cat/hist_resums.html> [Consulta: febrer de 2009].

WIKIPEDIA (2007): "All Wikipedias ordered by number of articles" [En línia].
<http://meta.wikimedia.org/wiki/List_of_Wikipedias#All_Wikipedias_ordered_by_number_of_articles> [Consulta: març de 2007].

WIKIPEDIA (2009): "All Wikipedias ordered by number of articles" [En línia].
<http://meta.wikimedia.org/wiki/List_of_Wikipedias#All_Wikipedias_ordered_by_number_of_articles> [Consulta: març de 2009].